

Kavramsal boyutlarıyla sanal kaytarma

Cyber loafing with its conceptual aspects

Melek Yağcı¹

Aydan Yüceler²

Received Date: 26 / 10 / 2015

Accepted Date: 10 / 02 / 2016

Öz

Günümüzde yaşanan ekonomik, sosyal ve politik değişimlerden dolayı içinde bulunduğumuz bu dönem bilgi çağı olarak adlandırılmakta ve bilgiye erişimin eskisinden çok daha önemli hale geldiği bilinen bir gerçek olarak kabul edilmektedir. Bilgi çağı olarak adlandırılan bu dönemde tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de bilgi ve iletişim teknolojilerinde gelişmeler yaşanmaktadır. Bu gelişmelere bağlı olarak; bilgiye erişim sağlanmasını kolaylaştıracak bilgisayar, tablet, akıllı telefon gibi cihazlar hayatımıza girmiştir. Bu cihazların hayatımıza girmesiyle birlikte bilgiye erişim sağlanmasında önemli bir yeri olan internet kullanım oranlarında da artış olmuştur. Bu artışa paralel olarak artan internet kullanım alanları ve internetin işyerlerinde de sıklıkla kullanılmaya başlaması internet kullanımını üzerinde durulması gerekli önemli bir konu haline getirmiştir. İnternetin işyerlerinde kullanılması, çalışanlar arasındaki iletişimi kolaylaştırması, iş yükünü azaltması ve çalışanların daha verimli olmalarını sağlamanın yanında çalışanın mesai saatleri içinde işten kaytarmak amacıyla işyerinde sunulan internet imkânlarını iş dışı ve kişisel amaçlarla kullanma eğilimi olan sanal kaytarma kavramını gündeme getirmiştir. Bu çalışmada sanal kaytarma kavramının öncülleri ve sonuçları ilgili literatür çerçevesinde açıklanmıştır.

Anahtar sözcükler: Sanal Kaytarma; Siber Aylaklık; İnternet Kullanımı

Abstract

Recently we refer the call the period we live as information age because of economic, social and political changes and accessing the information has become more important with respect to past period. Development in information and communication technologies have occurred in this period which we refer as information age throughout world as well is in our country. Depending on these developments, computer, tablet and smart phones entered into our lives which will facilitate access to information. Usage ratio of Internet which has important place in accessing information usage ratio has increased. Together with entrance of this devices into our lives. Internet usage areas which increase in line with this increase and frequent use of internet in workplaces caused internet to be an important subject to be considered. Use of internet in workplaces maintained facilitating the communication between employees, decreased workload, and provided employees to be more efficient and also internet opportunities which were provided for employees which is used for loafing around during working hours for using objectives out of work and for personal purposes proposed the cyber loafing around item into agenda. In this study antecedents of cyber loafing around concept and its results were explained within framework of literature.

Keywords: Cyber Loafing; Virtual Idleness; Internet Usage

1. Giriş

Ekonomik, sosyal ve politik değişimlerin yaşandığı günümüz toplumlarında bilgi ve iletişim teknolojilerinde de değişim ve gelişmeler yaşanmış, yaşanan bu dönem ise bilgi çağı olarak adlandırılmıştır. Bilgi çağını yaşadığımız bu dönemde insanlar eskisinden daha çok bilgiye ihtiyaç

¹ Research Assistant, Necmettin Erbakan University, Institute of Health Sciences, Department of Health Management, KONYA/TURKEY, melekyagci@konya.edu.tr

² Asst. Prof. Dr., Necmettin Erbakan University, Faculty of Health Sciences, Department of Health Management, KONYA/TURKEY, ayuceler@konya.edu.tr

duyar hale gelmişlerdir. Buna bağlı olarak tüm dünyada olduğu gibi ülkemizde de bilgisayar, tablet ve akıllı telefonlarla birlikte internet teknolojileri de geniş ölçüde kullanılmaya başlanarak, günlük yaşamın bir parçası haline gelmiştir(Adalier ve Balkan, 2012; Çınar ve Karcıoğlu, 2015; Panicker ve Sachdev, 2014; Lim ve Teo, 2005).

Yeni bilgilere hızlı bir şekilde erişim sağlayabilmenin yanında var olan bilgileri doğru bir şekilde değerlendirebilmek için de önemli bir araç olan internetin sunduğu imkânların gün geçtikçe artması, internet kullanım alanlarını da aynı ölçüde genişletmiş, gerek iş ortamlarında gerek kişisel yaşamda internet kullanımının hızla artmasına neden olmuştur(Akca, 2013; Çınar ve Karcıoğlu, 2015). Ülkemizde yapılan araştırma sonuçları da bunu destekler niteliktedir. Öyle ki TÜİK tarafından 2015 yılında gerçekleştirilen Hane Halkı Bilişim Teknolojileri Kullanım Araştırması sonuçlarına göre, internete erişim imkânı olan hane oranının ve 16-74 yaş grubundaki bireylerin bilgisayar ve internet kullanım oranları sırasıyla %54,8 ve %55,9 olmuştur ve bu oran önceki yıllara göre sürekli artış göstermiştir (<http://www.tuik.gov.tr/>).

TÜİK tarafından yapılan bu araştırmanın bir diğer sonucu da internet kullanıcılarının internete erişim sağladığı yere ilişkindir. Bu sonuca göre kullanıcıların %87,1'i evlerinden internete erişmektedir ve bu oranı %42,5 ile işyerlerinden internete erişim takip etmektedir(<http://www.tuik.gov.tr/>). İnternete erişimin yaygınlaşması ve işyerlerinde de internetin sıklıkla kullanılmaya başlanması, bilişim teknolojilerinin getirdiği olumsuzluk olarak nitelendirilebileceğimiz, çalışanların işten kaytarmak için kullandıkları yeni bir yol olarak karşımıza çıkan sanal kaytarma kavramının literatürde tartışılmasına zemin hazırlamaktadır(Kalaycı, 2010).

2. Sanal kaytarma

İş yerinde internet kullanımı, çalışanların birbirleri arasındaki iletişimini kolaylaştırmakla beraber, iş yükü açısından da gereksiz işlemlerin azaltılmasına ya da ortadan kaldırılmasına imkân veren bir zemin oluşturarak (Örücü ve Yıldız, 2014) çalışanların geçmişe göre daha verimli olmalarını sağlamaktadır (Askew vd., 2014). İşyerlerinde internete erişimin gittikçe yaygınlaşmasıyla birlikte; çalışanlar interneti tamamen işleriyle ilgili görevlerini daha etkili yerine getirebilmek için kullanabilecekleri gibi, işleriyle ilgili olmayan konularda ve eğlence amacıyla da kullanabilmektedirler (Glassman vd., 2015; Özkalp vd., 2012). İş yerinde bilgisayar ve internet teknolojilerinin yaygınlaşması, çalışanların kendi amaçları doğrultusunda bu teknolojileri kullanma, internette gezinme, sosyal medya araçlarını kullanma ihtimalini de beraberinde getirmektedir (Kaplan ve Çetinkaya, 2014). Bilgi ve iletişim teknolojilerinin gerek günlük yaşamda, gerek çalışma yaşamında yoğun bir biçimde kullanımı sonucunda çalışanların işten kaytarmak, zamanını boşa geçirmek veya kendi amaçları doğrultusunda internet, Facebook ve kişisel e- maillerini kullanmaları ile ortaya çıkan sanal kaytarma kavramı; uluslararası yazında “cyberslacking”, “cyber deviance”, “cyberloafing”, ve “cyberbludging” gibi terimlerle ifade edilmektedir (Yıldız vd., 2015).

Türkiye’de yapılan çalışmalarda siber aylaklık olarak da adlandırılan sanal kaytarma, genel olarak iş amaçlı kullanım için sunulmuş olan bilgisayar ve internet sistemlerinin kişisel amaçlar için kullanılarak (Yıldız vd., 2015); çalışanın işyerindeyken bilgisayar ve internet aracılığıyla iş yapıyor gibi görünerek zamanını boşa harcamasıdır (Askew vd., 2014; Jia vd., 2013).

Çalışanların bu şekilde sanal kaytarma davranışlarına yönelmesinde işyerlerindeki internet erişiminin daha hızlı olması, daha az kesintiye uğraması ve yüksek kapasiteli film, müzik ve dosya indirmede kota sorunu ile karşılaşılmaması etkili olabilmektedir(Aftab, 2003). Çalışanların sanal

kaytarma davranışlarına yönelmesinde işyerlerindeki internet erişiminin, evdeki veya herhangi bir yerdeki internet erişiminden daha avantajlı olmasının yanında, örgüt içi faktörlerin de çalışanların bu tür davranışlara yönelmesinde etkili olabileceği düşünülmektedir.

Çalışanların sanal kaytarma davranışlarına yönelmesinde etkisi olduğu düşünülen, yerli ve yabancı literatürde üzerinde daha çok durulan örgüt içi faktörlerin başında çalışanların örgütsel adalet algısı gelmektedir. Literatürde örgütsel adalet ve sanal kaytarma kavramlarını konu alan çalışmalar incelendiğinde genel kabul gören görüş örgüt içinde algılanan adaletsiz davranışların çalışanların sanal kaytarma davranışlarına yönelmesinde etkili olabileceği yönündedir. Öyle ki Lim (2002) ve Lim ve Teo (2005) tarafından yapılan araştırmaların sonuçları da bu görüşü kanıtlar nitelikte olup; örgüt içinde çalışanlar tarafından algılanan adalet sanal kaytarmanın önemli bir nedenidir ve çalışanlar şirketin veya üyelerinin adil olmayan davranışlarını algıladıkları zaman bu tür davranışlara yönelmektedirler (Askew vd., 2014). Blau vd. (2006) ise tıbbi teknoloji uzmanlarının adaletsizlik algısı ve sanal kaytarma davranışları arasındaki ilişkiyi inceledikleri çalışmalarında, tıbbi teknoloji uzmanlarının adaletsizlik algıları arttıkça sanal kaytarma davranışlarında da artış görüldüğü sonucuna ulaşmışlardır. Zoghbi (2007) çalışanların örgütsel adalet algısı ve sanal kaytarma davranışları arasında iş anomiasının aracılık etkisini incelediği araştırmasında, iş anomiasının örgütsel adalet ve sanal kaytarma arasında aracı olduğu; çalışanlar arasında algılanan örgütsel adalet düşük olduğu zaman yüksek iş anomiası ve yüksek sanal kaytarma davranışlarının görüldüğünü saptamıştır. Yine Zoghbi (2009) bir kamu üniversitesinde eğitici olmayan personeli örneklemine dâhil ederek yaptığı araştırmasında, işlemsel adalet ile sanal kaytarma davranışı arasında negatif yönlü bir ilişki olduğunu gözlemiştir. Ahmadi vd. (2011), otomobil sektörü çalışanlarını kapsamına alarak gerçekleştirdikleri araştırmalarında çalışanların örgütsel adalet alt boyutlarından dağıtım adaleti ve işlemsel adalet algıları ile sanal kaytarma davranışları arasında negatif yönlü, etkileşim adaleti ve sanal kaytarma davranışı arasında ise anlamlı bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşmışlardır. Syaebani ve Sobri (2011) tarafından yapılan çalışmada ise çalışanların örgütsel adalet algısı ile sapkın işyeri davranışı olarak nitelendirilen sanal kaytarma davranışları arasında anlamlı bir ilişki olduğu, örgütsel adaletin bu davranışların sergilenmesinde önemli bir rolü olduğu görülmüştür.

Örgütsel adalet ve sanal kaytarma ilişkisini inceleyen çalışmalar yabancı literatürle sınırlı kalmamış yerli literatürde de tartışılmıştır. Kaplan ve Ögüt (2012)'ün dağıtım adaleti, işlemsel adalet ve etkileşim adaleti ile önemsiz ve ciddi sanal kaytarma faaliyetleri arasındaki ilişkileri analiz etmek amacıyla, bir üniversite hastanesinde çalışan personellerin örneklem grubunu oluşturduğu çalışmalarında örgütsel adaletin alt boyutları ile önemsiz sanal kaytarma faaliyetleri arasında negatif yönlü ilişki olduğu tespit edilmiştir. Buna rağmen, dağıtım adaleti ile ciddi sanal kaytarma faaliyetleri arasında negatif, işlemsel ve etkileşim adalet ile ciddi sanal kaytarma faaliyetleri arasında herhangi bir ilişkinin olmadığı sonucuna ulaşılmıştır. Yıldız vd., (2015)'nin eğitim sektöründe hizmet veren personelin örgütsel adalet algısı ile sanal kaytarma faaliyetleri arasındaki ilişkisinin belirlenmesini amaçlayan ve bir üniversitede çalışan akademik ve idari personeli kapsamına alan çalışmalarında örgütsel adalet algısının sanal kaytarma davranışlarının sergilenmesinde yordayıcı bir değişken olmadığını yaptıkları istatistiksel analiz sonuçlarına göre belirtmişlerdir.

Çalışanlarda sanal kaytarma davranışları görülmesinde örgütsel normlar ve çalışanın üyesi bulunduğu örgütün teknoloji kullanımına ilişkin politikalarının da etkili olduğuna dair çalışmalar bulunmaktadır. Henle vd. (2009)'de çalışmalarında, örgütlerin çalışanın işyerinde işiyle ilgili olmayan internet kullanımını engellemeye yönelik internet kullanım politikaları geliştirdiklerini

fakat bunu yapmak yerine; çalışanların örgütsel adalet algılarını artırmanın bu tür davranışların engellenmesinde daha etkili olabileceğini savunmuşlardır.

Yine konuyla ilgili yapılan araştırmalarda, medeni durum, yaş, eğitim ve gelir düzeyi gibi demografik özellikler ile çalışanın kişilik özelliklerinin de bu tür davranışlar sergilemesinde etkili olduğuna dair sonuçlara ulaşılmıştır (Jia vd., 2013). Çeşitli yazarlar tarafından sanal kaytarma davranışları üzerinde demografik faktörlerin etkisinin araştırıldığı çalışmalarda sanal kaytarma ile demografik özellikler arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur (Ugrin vd., 2007; Cavusoglu vd., 2014). Kaplan ve Çetinkaya (2014) ise otel işletmelerinde çalışanların demografik özellikleri açısından sanal kaytarma faaliyetleri arasındaki farklılıkları ortaya koymak amacıyla yaptıkları çalışmada eğitim düzeyi, çalışanların işletmedeki konumları ve çalışılan bölümler ile sanal kaytarma faaliyetlerinin sergilenmesinde anlamlı farklılıklar olduğunu tespit etmişlerdir. Eğitim düzeyi arttıkça önemsiz sanal kaytarma faaliyetlerinin de arttığı, üst kademelerde çalışanların alt kademede çalışanlara göre daha fazla ciddi sanal kaytarma faaliyetlerinde bulunduğu, ön bölümlerde çalışanların arka bölümlerde çalışanlara göre daha fazla önemsiz sanal kaytarma faaliyetlerinde bulunduğunu tespit etmişlerdir. Jia vd., (2013) sanal kaytarma davranışlarının miktarında 5 faktör kişilik özelliklerinin yanı sıra var olan internet kullanım politikalarının ve algılanan iş anlamlılığının etkilerini inceledikleri çalışmalarında 5 faktör kişilik özelliklerinin alt boyutları ile sanal kaytarma davranışlarının sergilenmesi açısından anlamlı farklılıklar bulunmuştur.

Sanal kaytarmayı konu alan literatür incelendiğinde daha bir çok konunun bu kavramla ilişkilendirildiği görülmüştür. Örneğin; Kutanis vd. (2014) tarafından sanal kaytarma davranışı sergilenmesinde iş stresinin bir rolünün olup olmadığını incelemek amacıyla internete bağlı bilgisayar kullanan çalışanlar üzerinde yapılan araştırmada iş stesi alt boyutlarından iş yükü ve karar serbestisi ile sanal kaytarma davranışları arasında herhangi bir ilişki saptanmazken, ciddi sanal kaytarma davranışı ile sosyal destek alt boyutu arasında pozitif yönlü ve anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. İyigün vd. (2014)'ın psikolojik sözleşme ile sanal kaytarma davranışları arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla yaptıkları çalışmalarında işlemsel psikolojik sözleşme ile sanal kaytarma arasında pozitif bir ilişki gözlenmiştir. Ulukapı vd. (2014) araştırma görevlilerinin algıladıkları işe adanmışlık düzeyleri ile sanal kaytarma davranışları arasındaki etkileşim ve ilişkinin tespit edilmesini amaçladıkları çalışmalarında işe adanmışlık ve sanal kaytarma davranışları üzerinde anlamlı ve negatif bir etkileşim olduğu tespit edilmiştir. Çınar ve Karcıoğlu (2015)'nin sanal kaytarma davranışı ile örgütsel vatandaşlık arasındaki ilişkiyi bulmak amacıyla yaptıkları çalışmada bu iki kavram arasında herhangi bir ilişki bulunamamıştır.

Yukarıdaki paragraflarda aktarıldığı gibi, çalışanın sanal kaytarmaya yönelmesinin sebebi ne olursa olsun bu tür davranışların örgüt açısından bir takım sonuçlar doğuracağı muhtemeldir. Bu bağlamda, sanal kaytarmayla ilgili literatür incelendiğinde sanal kaytarmanın örgüt için zararlı olduğunu savunanların yanı sıra, bu tür davranışların örgüt için yararlı olduğunu savunanlar da bulunmaktadır.

Sanal kaytarma davranışlarının örgüt açısından zararlı olduğunu savunanlara göre, işyerindeyken kişisel amaçlarla internet kullanımının üretkenliği azaltarak ekonomik kayıplara neden olduğundan endişe duyulmaktadır. İşyerinde mesai saatleri içerisinde kişisel amaçlarla internet kullanımının faydalı olabileceğine dair düşünceyi savunanlara göre ise; bu tür davranışları sergileyen çalışanın internet aracılığıyla yaşadığı stres ve sıkıntıyla mücadele edebileceği, bu sayede iş tatmini ve verimliliğin artırılması gibi olumlu etkilerin olabileceği düşünülmektedir (Andreassen vd., 2014). Yine sanal kaytarma davranışının zararlı olduğuna dair görüşe bir alternatif bakış açısı

olarak, işyerinde kişisel amaçlarla internet kullanımının iş ve iş dışı denge sağlandığı sürece problem yaratmadığı ve faydalı olabileceği düşünülmektedir (König ve Guardia, 2014).

Sanal kaytarmayla ilgili literatür incelendiğinde, sanal kaytarma faaliyetlerinin sınıflandırılmasında da farklılık olduğu görülmektedir. Bu sınıflandırmalardan literatürde en çok kullanılan Blanchard ve Henle'ye aittir. Onlara göre; sanal kaytarma davranışları önemsiz ve önemli olarak ikiye ayrılmaktadır ve işyerindeyken kişisel amaçlı olarak e-mail göndermek ve almak gibi faaliyetler önemsiz sanal kaytarma davranışı olarak kabul edilmektedir; buna karşın online kumar oynamak, yetişkin odaklı sitelerde sörf yapmak gibi faaliyetler ise önemli yani ciddi sanal kaytarma faaliyetlerini oluşturmaktadır (Blanchard ve Henle, 2008).

Sanal kaytarmayı bir tür üretim sapkınlığı olarak tanımlayan Lim (2002)'e göre; sanal kaytarma faaliyetleri zamanın verimsiz kullanılmasına, çalışanların işyerindeki esas görevlerini tamamlamamasına ve işlerini gerçekleştirmelerine zarar vermektedir. Anandarajan (2004) ise çalışanlarda gözlemlenebilecek sanal kaytarma davranışlarını; yıkıcı, dinlendirici ve öğretici sanal kaytarma faaliyetleri olarak üç grupta ele almıştır. Çalışanın internet üzerinde online kumar oynaması, yetişkin odaklı ve cinsel içerikli sitelerde sörf yapması gibi eylemleri gerçekleştirmesi yıkıcı sanal kaytarma faaliyetlerini oluştururken; internet üzerinde alışveriş yapması veya hiçbir amacı olmadan internet sitelerinde gezinmesi dinlendirici sanal kaytarma faaliyetleri içerisinde değerlendirilmektedir. Anandarajan'ın sınıflandırmasında üçüncü grubu oluşturan öğretici sanal kaytarma faaliyetleri ise, sanal kaytarmanın olumlu yönüne işaret eden çalışanın kişisel gelişimine olanak sağlayacak ve bu konuda uzman olan sitelerde gezinmesi veya içinde bulunduğu örgütle ilgili olan/olabilecek her türlü bilgiye erişim sağlamak amacıyla işyerinde sunulan internet imkanlarını kullanması ise öğretici sanal kaytarma faaliyetleri içerisinde değerlendirilmektedir (Blanchard ve Henle, 2008).

Günümüzde internete erişimin artması ve işyerinde mesai saatleri içerisinde kişisel amaçlarla internet kullanımının yaygınlaşması ile birlikte işverenler çalışanlarının bu tür davranışlara yönelmesini engellemek amacıyla çalışanların işyerinde internet kullanımlarını sınırlandıran özel uygulamalar denemeye başlamışlardır (Andreassen vd., 2014). Organizasyonlar tarafından, maruz kalınan/kalınabilecek riskleri azaltmak için çeşitli sitelere girmeyi engelleyen yazılım programları kullanılmaktadır. Ancak bu tür programları kullanmakta tam anlamıyla sorunun çözümü değildir ve hatta erişimi engellenen siteye gerçekten ihtiyacı olduğu halde erişemeyen çalışan sorununu da doğurmaktadır (Aftab, 2003; Glassman vd., 2015). Bu noktada, işverenler tarafından sanal kaytarma davranışlarını ortadan kaldırmaya yönelik uygulamalar gerçekten ihtiyacı olmasına rağmen ilgili sitelere erişim sağlayamayan çalışanlara zarar vermektedir. Ayrıca; işyerinde internet kullanımıyla ilgili aşırı sıkı politikaların çalışan memnuniyetini ve çalışanların algıladıkları adaleti olumsuz etkileyerek yetenekli çalışanların çalışma isteğinde azalmaya ve verimlilik kayıplarına neden olabileceği de göz ardı edilmemelidir (Askew vd., 2014).

3. Sonuç

Bilgi ve iletişim teknolojilerindeki gelişmelere bağlı olarak, internet kullanımının yaygınlaşmasıyla kolaylaşan internete erişim imkanı, sanal kaytarma olarak adlandırılan bir kavramın doğmasına neden olmuştur. Çalışanın iş yerinde sağlanan internet imkânını iş dışı ve kişisel amaçlarla kullanımı olarak tanımlanan sanal kaytarma, literatürde yeni tartışılmaya başlanan bir konudur ve bu konuyla ilgili yazında farklı görüşler bulunmaktadır. Bu farklılıklar sanal kaytarma davranış-

larının sınıflandırılmasında ve bu tür davranışların yararlı mı yoksa zararlı mı olduğu noktasındadır. Sanal kaytarma davranışlarının zararlı olduğunu savunanlara göre; bu tür davranışlar işletmeler için son derece zararlı ve verimlilik kaybına neden olmaktadır. Bu düşüncenin aksini savunanlara göre ise, bu tür davranışlar çalışanın yaşadığı stres ve sıkıntıyla mücadele ederek, iş tatmini ve verimlilik sağlaması noktasında faydalı olabilmektedir. İlgili literatürde sanal kaytarma davranışlarının olumlu yönlerinin de olduğuna dair çalışmalar bulunmasına rağmen, bu tür davranışlar genellikle olumsuz görülmektedir ve örgütler bu tür davranışları engellemeye yönelik çalışmalar yapmaktadır. Bu bağlamda çalışanların kişisel amaçlarla internete erişimini sınırlandıran yazılım programları kullanılmaya başlanmıştır. Ancak burada da dikkat edilmesi gereken bir husus şudur ki gerçekten ihtiyacı olmasına rağmen bu tür sitelere erişim sağlayamayan çalışanların olabileceği durumudur. İhtiyacı olduğu bu tür sitelere erişim sağlayamayan çalışanlarda ise, bu durum verimlilik kaybına neden olabilmekte ve örgütün yetenekli çalışanlarıyla yollarını ayırmasıyla sonuçlanabilmektedir. Bu sebeplerle, işverenin sanal kaytarma davranışlarının neden olabileceği olumsuz sonuçları engellemek amacıyla internet erişiminde kısıtlamaya gitmeden önce yetenekli çalışanlarını kaybedebileceğini de göz önünde bulundurması ve ikisi arasındaki dengeyi sağlaması gerekmektedir.

Kaynakça

- Adalier, A., & Balkan, E. (2012). The Relationship Between Internet Addiction And Psychological Symptom. *International Journal of Global Education*, 1(2), 42-49.
- Aftab, P. (Producer). (2003, Kasım 10). Information Week. Retrieved from <http://informationweek.com>
- Akca, A. (2013). Okul Yöneticilerinin İş Dışı İnternet Kullanım (Siber Aylaklık) Davranışlarının İncelenmesi *Yüksek Lisans Tezi*. İstanbul: Yıldız Teknik Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Andreassen, C. S., Torheseim, T., & Pallesen, S. (2014). Predictors Of Use Of Social Network Sites At Work- A Specific Type Of Cyberloafing. *Journal Of Computer-Mediated Communication*, 906-921.
- Askew, K., Buckner, J. E., Taing, M. U., Ilie, A., Jeremy, A.B, & Coovert, M. D. (2014). Explaining Cyberloafing: The Role Of Theory Of Planned Behavior. *Computers In Human Behavior*, 510-519.
- Blanchard, A.L., & Henle, C. A. (2008). Correlates Of Different Forms Of Cyberloafing : The Role Of Norms And External Locus Of Control. *Computers In Human Behavior*, 1067-1084.
- Blau G., Yang Y., & Ward-Cook, K. (2006). Testing A Measure Of Cyberloafing. *Journal of Allied Health*, 35(1), 9-17.
- Cavusoglu, S., Palamutcuoglu A., & Palamutcuoglu, B. T. (2014). The Impact Of Demographics Of Employees On Cyberloafing: An Empirical Study On University Employees. *Research Journal Of Business And Management*, 1(3), 149-168.
- Çınar, O., & Karcioğlu, F. (2015). The Relationship between Cyber Loafing and Organizational Citizenship Behavior: A Survey Study in Erzurum/Turkey. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 207, 444-453. doi:10.1016/j.sbspro.2015.10.114
- Glassman, J., Prosch, M., & Shao, B. B. M. (2015). To Monitor Or Not To Monitor: Effectiveness Of A Cyberloafing Countermeasure. *Information&Management*, 170-182.
- Heidar A., Fatemeh B., Seyyed A.E., Mehdi A.N.R., & Kahreh, M. S. (2011). Deviant Work Behavior: Explaining Relationship Between Organizational Justice and Cyber-Loafing As A Deviant Work Behavior *American Journal of Scientific Research*(24), 103-116.

- Henle, C. A., Kohut, G., & Booth, R. (2009). Designing Electronic Use Policies To Enhance Employee Perceptions Of Fairness And To Reduce Cyberloafing: An Empirical Test Of Justice Theory. *Computers in Human Behavior*, 25, 902-910. doi:doi:10.1016/j.chb.2009.03.005
- İyigün, N. Ö., Yıldız, B., & Yıldız, H. (2014). *Çalışanların Sanal Kaytarma Davranışları Psikolojik Sözleşme Algısıyla Açıklanabilir Mi?* Paper presented at the 2. Örgütsel Davranış Kongresi, Kayseri.
- Jia, H., Jia, R., & Karau, S. (2013). Cyberloafing And Personality: The Impact Of The Big Five Traits And Workplace Situational Factors. *Journal Of Leadership&Organizational Studies*, 358-365.
- Kalaycı, E. (2010). *Üniversite Öğrencilerinin Siber Aylaklık Davranışları İle Öz Düzenleme Stratejileri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*. (Yüksek Lisans Tezi), Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Kaplan, M., & Ögüt, A. (2012). Algılanan Örgütsel Adalet İle Sanal Kaytarma Arasındaki İlişkinin Analizi: Hastane Çalışanları Örneği *İşletme Fakültesi Dergisi*, 13(1), 1-13.
- Kaplan, M., & Çetinkaya, A. Ş. (2014). Sanal Kaytarma Ve Demografik Özellikler Açısından Farklılıklar. *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 26-34.
- König, C. J., & Guardia, M. E. C. d. l. (2014). Exploring the positive side of personel internet use at work: Does it help in managing the border between work and nonwork? *Computers İn Human Behavior*, 355-360.
- Kutunis, R. Ö., Karakiraz, A., & Aras, M. (2014). *İş Stresi Sanal Kaytarma Üzerinde Etkili Midir?* Paper presented at the 2. Örgütsel Davranış Kongresi, Kayseri.
- Lim, V. K. G. (2002). The It Way Of Loafing On The Job: Cyherloafing, Neutralizing And Organizational Justice. *Journal of Organizational Behavior*, 675-694. doi:10.1002/job.l61
- Lim, V. K. G., & Teo, T. S. H. (2005). Prevalence, Perceived Seriousness, Justification And Regulation Of Cyberloafing In Singapore An Exploratory Study. *Information & Management*, 42, 1081-1093. doi:doi:10.1016/j.im.2004.12.002
- Örücü, E., & Yıldız, H. (2014). İşyerinde Kişisel İnternet Ve Teknoloji Kullanımı: Sanal Kaytarma. *Ege Akademik Bakış*, 99-114.
- Özkalp, E., Aydın, U., & Tekeli, S. (2012). Sapkın Örgütsel Davranışlar Ve Çalışma Yaşamında Yeni Bir Olgu: Sanal Kaytarma (Cyberloafing) Ve İş İlişkilerine Etkisi. *Çimento Endüstrisi İşverenleri Sendikası*, 18-33.
- Panicker, J., & Sachdev, R. (2014). Relations Among Loneliness, Depression, Anxiety, Stress And Problematic Internet Use. *Impact Journals*, 2(9), 2347-4580
- Syaebani, M. I., & Sobri, R. R. (2011). Relationship between Organizational Justice Perception and Engagement in Deviant Workplace Behavior. *The South East Asian Journal Management*, 5(1), 37-49.
- Ugrin, J.C., Pearson, J.M., & Odom, M.D. (2007). Profiling Cyber-Slackers in the Workplace: Demographic, Cultural, and Workplace Factors. *Journal of Internet Commerce*, 6(3), 75-89. doi:doi:10.1300/J179v06n03_04
- Ulukapı, H., Çelik, A., & Yılmaz, A. (2014). *Algılanan İşe Adanmışlığın Sanal Kaytarma Davranışı Üzerindeki Etkisinin İncelenmesi: Selçuk Üniversitesi Örneği*. Paper presented at the 2. Örgütsel Davranış Kongresi, Kayseri.
- Yıldız, H., Yıldız, B., & Ateş, H. (2015). Sanal Kaytarma Davranışlarının Sergilenmesinde Örgütsel Adalet Algısının Rolü Var Mıdır? *Bilgi Ekonomisi ve Yönetimi Dergisi*, 10(2), 55-66.
- Zoghbi, P. (2007). Relationship Between Organizational Justice And Cyberloafing In The Workplace: Has "Anomia" A Say In The Matter? *Cyberpsychology & Behavior*, 10(3), 464-470. doi:10.1089/cpb.2006.9931

Yađcı, M., Yüceler, A. (2016). Cyber loafing with its conceptual aspects. *International Journal of Social Sciences and Education Research*, 2 (2), 531-540.

Zoghbi, P.(2009). Inequity, Conflict, And Complience Dilemma As Causes Of Cyberloafing. *International Journal of Conflict Management*, 20(2), 188-201. doi: 10.1108/10444060910949630

-----, <http://www.tuik.gov.tr/>.

Extended abstract in English

Recently we refer the call the period we live as information age because of economic, social and political changes and accessing the information has become more important with respect to past period. Development in information and communication technologies have occurred in this period which we refer as information age throughout world as well is in our country. Depending on these developments, computer, tablet and smart phones entered into our lives which will facilitate access to information. Usage ratio of Internet which has important place in accessing information usage ratio has increased together with entrance of this devices into our lives. Internet usage areas which increase in line with this increase and frequent use of internet in workplaces caused internet to be an important subject to be considered. Use of internet in workplaces maintained facilitating the communication between employees, decreased workload, and provided employees to be more efficient and also internet opportunities which were provided for employees which is used for loafing around during working hours for using objectives out of work and for personal purposes proposed the cyber loafing around item into agenda.

Factors related to internet using such as fast access in workplaces, less amount of interruptions, not facing with quota problem while downloading film, music and file may be effective for employees to orient behaviors which are called as cyber loafing or virtual slacking in national literature and as cyberslacking, cyberdeviance, cyberloafing and cyberbludging in international literature. In addition to this individual factors such as age, gender, personality features as well as organizational justice, perceived organizational support, organizational citizenship, and also satisfaction level of employee regarding with workplace, significance of work are considered to have effect over displaying such behaviors. When local and foreign literature related to subject is examined, organization justice perception is considered to be leading factor within organization in studies which were made by different authors over different sectors. When studies examining organizational justice and virtual slacking are studied generally accepted idea is that unfair behaviors which were perceived by employees within organization may lead employees to orient virtual slacking behavior. It was mentioned within framework of literature that studies should be made for enhancing organizational justice perception of employees for preventing such behaviors which may be harmful for organization. Subject matters which were majorly pointed out in studies where virtual slacking is examined is that whether demographic properties have effect over displaying such behaviors. Significant relationship was found between displaying virtual slacking behavior and demographic properties such as age, gender, education and income level. Although organizational justice and demographic properties are frequently discussed in literature related to virtual slacking, there are some authors who think that personal properties, work stress, work devotion level of employees, and issues such as organizational citizenship may have effect over virtual slacking which is somehow considered as production deviance and they aim to present their ideas by applied researches.

Whatever the reason for employees to orient the virtual slacking behaviors, it is possible such behaviors within working hours which are not related to work may lead results for both employees and organizations where employees are member of it and there is not a certain idea related to this subject. Such behaviors which are referred as employee's presenting activities which are not related to their work will probably lead some results with respect to organizations where employees are member of it and there is not certain idea related to this subject. While one group asserts that such behaviors are useful for both parties other group considers that these behaviors are certainly harmful. For the ones defending that these behaviors are harmful: these behaviors are utmost

harmful and causes productivity loss. For the ones defending opposite idea: such kind of behaviors may be useful for job satisfaction and maintaining productivity by challenging the stress and problems which employees experience. Idea having majority in literature is that such kind of behaviors are particularly harmful form organization and should absolutely be prevented. Organizations making studies for preventing cyber loafing behaviors started to use special programs which prevent the employee to access the sites which were considered by organizations as harmful for access for employees. However they overlooked that talented employees who can not maintain access to these sites although they require may leave work and they had to face with reality of losing a skillful employee. With this context organizations should act with balance in prevention of cyber loafing behaviors which may cause serious productivity and substantial losses without causing employees to leave and applications where employees act as they do work but presents activities which are not related to their works.

In this study it was mentioned that change is inevitable and very well use of information technologies and also managing information in this period when we live information ages has become necessity for accommodating with this change and employee who is member of organization should govern these subjects for achieving this however internet opportunities which are provided in workplace of employee may be exploited during working hours by accessing to sites which are not related to their works and cyber loafing antecedents and results were explained within framework of conceptual aspect.